

در حکمی از سوی فرمانده معظم کل قوا انجام شد

انتصاب رئیس سازمان بسیج مستضعفین

صفحه ۲

چهارشنبه ۱۲ تیر ۱۳۹۸ | ۲۹ شوال ۱۴۴۰ | ۲ جولای ۲۰۱۹ | سال یازدهم | شماره ۲۷۵۵ | صفحه ۸ | ۱۰۰۰ توپان

روزنامه صبح ایران

VATANEMROOZ.IR

۱۰ فرمان دولت عراق اتهامات درباره آینده بسیج مردمی را به پایان رساند

رؤیای انحلال حشدالشعبی به باد رفت

صفحه ۲

Wed.Jul.03, 2019 | No.2755 | Vol.11 | VATAN-E-EMROOZ | ISSN:2008-2886

۱۱۸۰ سال و ۲۲۰ روز گذشت

حسن دانایی‌فر، دبیر ستاد توسعه روابط اقتصادی ایران با عراق و سوریه در گفت‌وگو با «وطن‌امروز»:
مدیریت بندر لاذقیه در غرب سوریه امسال به ایران واگذار می‌شود

در ساحل مدیترانه

گزارش «وطن امروز» از تحولات منتهی به توسعه ابر پروژه مواصلاتی محور مقاومت در ۶ ماه گذشته

ماجرای راه ابریشم جدید

صفحه ۲

مباحثات خالی از فایده نیست اما بنظر می‌رسد هیچ‌کدام سطح پاسخگویی نمایندگان را به‌صورت خارق‌العاده‌ای افزایش نمی‌دهد.

حوزه قابل توجه، رای هر نماینده به طرح‌ها، لوابج، توافق‌های بین‌المللی و... است، که کماکان به‌صورت محرمانه باقی مانده است. مدافعان شفافیت آراء افزایش سطح پاسخگویی نماینده در قبال تصمیمات خود نسبت به مردم و حزب را یکی از مزایای این پیشنهاد می‌دانند. درواقع شفاف بودن آرای نماینده باعث می‌شود وی به چارچوب‌های حزبی پایبند بماند و براساس همان شعارهایی که به‌وسیله آنان رای آورده در مجلس کنش کند.

البته دلایل بسیاری وجود دارد که این محرمانه باقی ماندن آراء را توجیه کند. به‌عنوان مثال در صورتی که نمایندگان بدانند رای‌شان به طرح سهمیه‌بندی بنزین برای مردم شفاف خواهد بود، هراس از واکنش‌های مخالفان و از دست رفتن سید رای منجر به آن می‌شود که رای‌ی غیر از آنچه به صلاح واقعی کشور می‌دانند، بدهند.

به همین دلایل ما نیز چنین راهکار ساده‌ای را توصیه نمی‌کنیم اما به منظور بهره‌مندی از مزایای شفافیت آراء، پیشنهاد می‌شود آرای نمایندگان به مسائلی که «کارکرد ملی و کاملاً عمومی» دارند به صورت شفاف منتشر شود، ولی آرای ایشان در مسائلی که مربوط به بخشی از جامعه است یا اصطلاحاً «بی‌نفعان محدودی» دارد، محرمانه باقی بماند که البته تدقیق سازوکار چنین نوع شفافیتی مجال جذامی‌طلبید، برای مثال در امضای توافق‌های بین‌المللی (همچون برجام)، انتشار آرای موافق و مخالف منجر به آگاهی عموم مردم درباره دیدگاه‌های کلان هر نماینده می‌شود، لذا شفافیت

در آرای این مسائل عمومی توصیه می‌شود، ولی در یک طرح اقتصادی که برای مثال نوعی مالیات را بر عده‌ای خاص از تاجار تحصیل می‌کند، لزومی به شفافیت آراء دیده نمی‌شود، چرا که در صورت شفاف بودن، ممکن است برخی نمایندگان برای جلوگیری از مورد اعتراض واردکنندگان واقع شدن، مصالح ملی را در نظر بگیرند و به نفع آنان رای بدهند.

لذا «شفافیت مشروط» می‌تواند بخشی از مزایای شفافیت آراء را داشته باشد، در عین اینکه بخش عمده‌ای از معایب آن را ندارد.

در آخر ذکر این نکته ضروری است که تمام راهکارهای اجراشده در دنیا برای اصلاح عملکرد نمایندگان، همچون ایجاد قواعد رفتاری، شفافیت مشروط و... تنها می‌تواند بخشی از رفتار نماینده را کنترل کند. حال آنکه نمایندگان این توانایی را دارند که برای جذب منافع شخصی بیشتر، بسیاری از قوانین را دور بزنند.

ادامه در صفحه ۶

برای اصلاح عملکرد مجلس از کجا شروع کنیم؟

■ محمدمبین فخمی* ■

نیز بر عملکرد نمایندگان نظارت کند، نیاز به صرف وقت زیاد و همچنین پیچیدگی هر عنوان از قانون‌گریزی در رفتار نمایندگان و لزوم تشکیل جلسه و صرف هزینه فراوان از سوی شورای نگهبان، دلیل بر عدم کارایی پیشنهاد فوق است. لذا یکی از راهکارهای اجرا شده در دنیا، تدوین و اجرائی «کدهای رفتاری» است. فارغ از حیثه مصونیت پارلمانی^۱ نمایندگان در کشورهای مختلف، این قواعد^۲ توسط مراجع ذیصلاح، به نحوی تدوین و اصلاح می‌شود که نمایندگان را تشویق یا ملزم به اجرای دستورالعمل‌هایی می‌کند که در نهایت کارکرد صحیح پارلمان را به ارمغان می‌آورد.

مثلاً در برخی کشورها این قواعد تعیین می‌کند در صورتی که هر نماینده هدیه‌ای را دریافت کرد باید تصویر هدیه، جزئیات آن و فرد هدیه‌دهنده را در سامانه‌ای به صورت شفاف بارگذاری کند. اگر مشخص شود حتی یک ساعت مچی دریافت شده که در سامانه ثبت نشده، فرد مورد بازخواست قرار می‌گیرد. مثال دیگر توصیه‌نامه‌هایی است که از سوی نمایندگان به سازمان‌ها داده می‌شود که فردی را استخدام کنند. با وجود آنکه چنین چیزی در قانون وجود ندارد ولی تاکنون تدبیر بازاریان‌دهای برای این مشکل در کشور دیده نشده است. اما در برخی کشورها نمایندگان ملزم هستند در صورتی که فردی را به سازمانی معرفی کنند، کتبا ضمانت او را به عهده بگیرند و تا چند ماه حق بیمه وی را از هزینه شخصی‌شان پرداخت کنند.

با توجه به آنکه نماینده حق دخالت در امور اجرایی را ندارد و تنها می‌توانند انعکاس‌دهنده وضعیت باشد، به‌طور کلی این قواعد باید به نحوی تدوین شوند که مشخص شود هر گونه ورود نماینده به حوزه‌های اجرایی در چارچوب وظایف نظارتی بوده یا دخالت تلقی می‌شود.

۲- پیاده‌سازی شفافیت مشروط آراء

معمولاً یکی از راهکارهایی که برای اصلاح عملکرد مجلس مطرح می‌شود، شفافیت است. این شفافیت می‌تواند در محتوای جلسات، مشارکت‌ها و حضور و غیاب نمایندگان، دارایی و حقوق یا در آرای نمایندگان به طرح‌ها و... باشد.

هم‌اکنون دستور جلسات سخن و کمیسیون‌ها در سامانه مجلس به‌روزرسانی می‌شود. همچنین لیست حضاران و غایبان جلسات سخن و لیست نمایندگان امضاکننده برخی طرح‌ها قابل دسترسی است. هر چند پیاده‌سازی شفافیت کامل در امور مالی، میزان مشارکت نماینده و محتوای

و اختیار، سازوکار الزام‌آوری جهت مسؤول دانستن ایشان در قبال وظایف نمایندگی و به تبع آن پاسخگو کردن مجلس در مقابل مردم وجود ندارد. هرچند اساساً نهاد پارلمان در دنیا به منظور تأسیس سازوکاری جهت اعمال نظرات بر دولت و پاسخگو کردن آن نسبت به خود، شکل گرفته است^۳ اما ایده گرفتن از نظریه‌هایی همچون «چارچوب توازن قدرت - مسؤولیت»^۴، به لحاظ منطقی ایجاب می‌کند در اصلاح سازوکارهای موجود در مجلس نیز این توازن را برای نمایندگان‌مان ایجاد کنیم تا عملکرد مجلس به سوی کارایی و اثربخشی سیر کند.

به‌طور خاص در انگلستان و ایالات متحده، نماینده تنها در مقابل حزب خود، پارلمان و رای‌دهندگان پاسخگو است.^۵ تفاوت مهم میان پاسخگویی نمایندگان در ایران و غرب در آنجاست که اولاً نمایندگان مجلس شورای اسلامی براساس قانون اساسی در مقابل کل ملت پاسخگو هستند، نه فقط افراد حوزه انتخابیه، ثانیاً در پارلمان انگلیس و آمریکا پاسخگویی در مقابل حزب نیز وجود دارد که چنین سازوکاری در نظام سیاسی کشور ما وجود ندارد.

درواقع در سیستم غربی، به دلیل وجود احزاب، نمایندگان مجبورند داخل چارچوب حزب‌شان عمل کنند و اجازه بخشی از رفتارهای خارج از محدوده وظایف گرفته می‌شود؛ از آنجایی که نتیجه عملکرد نماینده به جایگاه حزب اصابت می‌کند، لذا کارکرد نظارتی حزب در برابر نماینده فعال می‌شود و حزب برای حفظ جایگاه خود، فعالیت نمایندگان را به دقت رصد می‌کند تا با کوچک‌ترین اشتباهی آنان را در دوره بعد جایگزین کند. اما نمایندگان مجلس ایران چنین محدودیتی ندارند. در نتیجه انگیزه نمایندگی بالاست و بعضاً افراد هدف خود را صرفاً انتخاب شدن و ورود به مجلس می‌دانند بدون آنکه از بار سنگین مسؤولیت و عواقب بعدی نگرانی داشته باشند. به همین دلیل برقراری توازن قدرت و مسؤولیت نمایندگان بسیار لازم و ضروری است. در ادامه راهکارهای زیر به منظور ایجاد تعادل «قدرت - پاسخگویی» نمایندگان مجلس مطرح می‌شود.

۱- تدوین و اجرای قواعد رفتاری

تجربه کشورمان گویای آن است که نظرات مستمر از سوی شورای نگهبان نمی‌تواند پیشنهاد کارایی جهت اصلاح این مشکلات رفتاری نمایندگان باشد، چرا که حتی در صورت توافق مجلس با شورای نگهبان و پذیرفتن این امر توسط مجلس که شورا می‌تواند در طول دوره نمایندگی

مستمر بر نمایندگان و همچنین عدم تدوین قواعد رفتاری^۶ نمایندگان، چالشی جدی در عملکرد و رفتار نمایندگان مجلس پدید آورده است. مثلاً اتفاقی که آذرماه سال ۹۷ توجه عموم مردم را به خود جلب کرد، برخورد دور از شأن نماینده سراوان مردم با درک جایگاه ملی رئیس‌جمهور، از اثرات انتخاب‌شان بر کشور بخوبی اطلاع دارند ولی باور عامه چنین نقش پررنگی را در حوزه ملی برای نمایندگان مجلس قائل نیست. آیا واقعا قدرت قوه مقننه کمتر از ریاست‌جمهوری است؟

با مرور سطح اختیارات رسمی و غیررسمی هر نماینده می‌بینیم برآیند قدرت نمایندگان و نقشی که در متغیرهای کلان حکمرانی کشور ایفا می‌کنند، خیلی کمتر از مدیران دولت و قوای اجرایی نیست. یا به عبارت ساده‌تر مسؤول بخش عمده‌ای از وضع کنونی کشور در اقتصاد، فرهنگ، سیاست و علم و فناوری، مجلس و نمایندگان مجلس هستند.

حق وضع قوانین، تصویب عهدنامه‌ها، مقاولنامه‌ها، قراردادهای موافقتنامه‌های بین‌المللی، تصویب فروش بناها و اموال دولتی، تحقیق و تفحص در همه امور کشور، اظهارنظر درباره تمام مسائل داخلی و خارجی، اعطای رای اعتماد به رئیس‌جمهور و وزیران و همچنین استیضاح و سوال از ایشان، انتخاب اعضای حقوقدان شورای نگهبان و اعمال نظارت‌های قانونی از راه دیوان محاسبات و بسیاری از اختیارات نظارتی همچون سرکشی به نهادهای مختلف، تنها بخشی از این اختیارات رسمی در اصول ۷۱ تا ۹۰ قانون اساسی برای نمایندگان مجلس است، که در کنار مجموعه‌ای از اختیارات غیررسمی و نفوذ ایشان در حوزه انتخابیه نمایانگر سطح وسیع اختیارات «فرد فرد» نمایندگان است. افزون بر این، سطح وسیع اختیار و آزادی عمل و وجود مقوله‌ای به نام «مصونیت پارلمانی»، تقریباً حق بسیاری از پیگیری‌های قضایی را از شاکیان نمایندگان در طول دوره نمایندگی سلب می‌کند.

علاوه بر موارد یادشده، رئیس مجلس در برخی مسائل کلان ملی، بعضاً نقشی هم‌تراز با رئیس‌جمهور ایفا می‌کند. با توجه به مجموع اختیارات ۲۹۰ نماینده از جمله رئیس مجلس، به نظر می‌رسد اختیارات مجلس چیزی فراتر از قانونگذاری و نظارت صرف است.

این درحالی است که تنها سازوکار تعریف شده برای پاسخگویی^۱ نمایندگان در قبال این حجم از قدرت و اختیار، عملاً محدود به احراز صلاحیت توسط شورای نگهبان و کسب آرای مردم در دوره بعدی انتخابات می‌شود.

بر اساس تجربه، نبود قوانین جدی نظارت

دیدگاه

وقوع انقلاب اسلامی در ایران، وضعیت مشارکت مردم در مسائل کشور را به دلیل اصل قرار گرفتن مردم‌سالاری دینی، دگرگون کرد. با این حال در ۲ دهه گذشته میانگین مشارکت مردم ایران در انتخابات مجلس شورای اسلامی حدود ۵۹ درصد بوده که برای انتخابات ریاست‌جمهوری این آمار، مشارکت بالای ۷۳ درصد را نشان می‌دهد. شاید بتوان گفت مردم با درک جایگاه ملی رئیس‌جمهور، از اثرات انتخاب‌شان بر کشور بخوبی اطلاع دارند ولی باور عامه چنین نقش پررنگی را در حوزه ملی برای نمایندگان مجلس قائل نیست. آیا واقعا قدرت قوه مقننه کمتر از ریاست‌جمهوری است؟

با مرور سطح اختیارات رسمی و غیررسمی هر نماینده می‌بینیم برآیند قدرت نمایندگان و نقشی که در متغیرهای کلان حکمرانی کشور ایفا می‌کنند، خیلی کمتر از مدیران دولت و قوای اجرایی نیست. یا به عبارت ساده‌تر مسؤول بخش عمده‌ای از وضع کنونی کشور در اقتصاد، فرهنگ، سیاست و علم و فناوری، مجلس و نمایندگان مجلس هستند.

حق وضع قوانین، تصویب عهدنامه‌ها، مقاولنامه‌ها، قراردادهای موافقتنامه‌های بین‌المللی، تصویب فروش بناها و اموال دولتی، تحقیق و تفحص در همه امور کشور، اظهارنظر درباره تمام مسائل داخلی و خارجی، اعطای رای اعتماد به رئیس‌جمهور و وزیران و همچنین استیضاح و سوال از ایشان، انتخاب اعضای حقوقدان شورای نگهبان و اعمال نظارت‌های قانونی از راه دیوان محاسبات و بسیاری از اختیارات نظارتی همچون سرکشی به نهادهای مختلف، تنها بخشی از این اختیارات رسمی در اصول ۷۱ تا ۹۰ قانون اساسی برای نمایندگان مجلس است، که در کنار مجموعه‌ای از اختیارات غیررسمی و نفوذ ایشان در حوزه انتخابیه نمایانگر سطح وسیع اختیارات «فرد فرد» نمایندگان است. افزون بر این، سطح وسیع اختیار و آزادی عمل و وجود مقوله‌ای به نام «مصونیت پارلمانی»، تقریباً حق بسیاری از پیگیری‌های قضایی را از شاکیان نمایندگان در طول دوره نمایندگی سلب می‌کند.

علاوه بر موارد یادشده، رئیس مجلس در برخی مسائل کلان ملی، بعضاً نقشی هم‌تراز با رئیس‌جمهور ایفا می‌کند. با توجه به مجموع اختیارات ۲۹۰ نماینده از جمله رئیس مجلس، به نظر می‌رسد اختیارات مجلس چیزی فراتر از قانونگذاری و نظارت صرف است.

این درحالی است که تنها سازوکار تعریف شده برای پاسخگویی^۱ نمایندگان در قبال این حجم از قدرت و اختیار، عملاً محدود به احراز صلاحیت توسط شورای نگهبان و کسب آرای مردم در دوره بعدی انتخابات می‌شود.

بر اساس تجربه، نبود قوانین جدی نظارت

تیت‌های امروز

گفت‌وگوی «وطن امروز» با حامد عنقا نویسنده و تهیه‌کننده تلویزیون و سینما درباره وضعیت شبکه نمایش خانگی

تفنن با چاشنی لمپنیسم

■ وزارت ارشاد در برابر سریال‌های بی‌کیفیت باید حامی مصرف‌کننده باشد

صفحه ۵

خبر سخنگوی قوه‌قضائیه درباره صدور رأی دادگاه بدوی برادر رئیس دولت اصلاحات

حکم خاتمی صادر شد

صفحه ۲

وزارت کشور گزارش «وطن‌امروز» را تایید و تهدید کرد

جوابیه و تأییدیه!

■ وزارت صمت در ضمیمه جوابیه و در تکمیل گزارش «وطن‌امروز» دلایل و عوامل گرانی را اعلام کرد

صفحه ۲

یادداشتی درباره سریال «هیولا» که این روزها در شبکه نمایش خانگی بخش می‌شود

شرافت یا رذالت؟

صفحه ۸

دل‌نوشت

متحیرم از ایمان زکزاکی!

■ حسین قدیانی ■

مردی در رنگ مؤذن پیامبر، سالیانی است که با مقاومت خود و پیروانش در قلب آفریقا بدل به فخر جهان اسلام شده است! متحیرم ریشه در کدام ایمان، کدام معرفت، کدام عقل و کدام عشق دارد اسلام «شیخ زکزاکی» که اینگونه مقاوم ایستاده است! نه رسانه‌ای مظلومیتش را آنچنان که باید و شاید مخابره می‌کند و نه مجامع بین‌المللی پیگیر حال و احوال وخیم او هستند، لیکن رهبر شیعیان نینجریه حقیقتاً لگویی ایستادگی است! او نه فقط در برابر شهادت فرزندانش صبر کرد و هرگز لب به شکوه نگشود، که حتی وخیم‌ترین شرایط جسمانی خودش را نیز در مخوف‌ترین محبس دنیا ماماها و بلکه سال‌هاست تحمل کرده است! در خبرها آمده بود: هر دو زانوی شیخ مظلوم نیاز به عمل جراحی دارد و تیش قلبش را بسیار نامطمئن است! او بینایی یک چشمش را کامل از دست داده و آن چشم دیگر نیز تنها ۱۵ درصد قدرت بینایی دارد! بدنش هنوز مرکب قطعات گلوله است و اوضاع همسرش نیز در همین حدودا همسری که مادر ۶ شهید است! مادر ۶ شهید! پدر ۶ شهید! او جانیاتی در حد نسل کشی؛ با سوءاستفاده از سکوت رسانه‌های جهانی! مکه و مدینه صدر اسلام کجا و صحرای سوزان آفریقا کجا؟! تهران و قم و مشهد صدر انقلاب کجا و بیابان گرم نینجریه کجا؟! پراستی! کیستند اینان؟! و شجره اسلام راستین‌شان در دل خاک است، این همه با صلابت آبیاری شده که هر چه بیشتر زخم می‌خورند، بیشتر ندای توحید سر می‌دهند؟! بعد از این همه مدت درد و زجر شکنجه، اخیراً گروهی از پزشکان موفق شدند ملاقاتی با روحانی روسفید عصر معاصر ما داشته باشند و این خروجی دیدارشان: «شرایط جسمی، خراب‌تر از خراب اما شرایط روحی، عالی‌تر از عالی!» با خود می‌اندیشم که شیخ و همسرش در عصر حاضر، همان‌گونه مسلمانند که «پاسر و سمیه» در دوران پیامبر! و این اسلام مقاومت است؛ فتح بزرگ انقلاب خمینی! و این است نشانه‌های واضح عصر ظهور! که چگونه نور در تاریکی و ظلمت آخرالزمان، صحرا به صحرا و بیابان به بیابان می‌رود و در دل رهبر شیعیان نینجریه حلول می‌کند! اما اف بر سازمان لعتنی ملل! اف بر شورای ملعون امنیت!

ادامه در صفحه ۶